

การพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนท่าสงครามวิทยา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3

DEVELOPMENT OF TEACHERS' POTENTIAL IN DOING CLASSROOM
RESEARCH AT THASONGKHAMWITTAYA SCHOOL UNDER THE
OFFICE OF SAKON NAKHON EDUCATIONAL SERVICE AREA 3

ผู้วิจัย : นุชจรินทร์ ศรีทอง

สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีความมุ่งหมายการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา ความต้องการของการพัฒนา แนวทางการพัฒนาและติดตามและประเมินผลจากการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนท่าสงครามวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนครเขต 3 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบนิเทศภายใน แบบตรวจผลงาน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสามเส้าและนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า สภพปัจจุบันในการทำวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนท่าสงครามวิทยา พบว่า ผู้บริหารกำหนดให้ครูทำรายงานการทำวิจัยในชั้นเรียนส่งอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง แต่ปัญหาที่พบคือ ครูส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ครูร้อยละ 100 มีความสนใจที่จะเข้ารับการพัฒนาในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ และเป็นผลงานทางวิชาการของครูเพื่อให้มีตำแหน่งที่สูงขึ้นด้วย ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจตามกรอบเนื้อหาการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 13 คน ก่อนและหลังการอบรม พบว่า ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่ได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้นโดยคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการเท่ากับ 15.46 คิดเป็นร้อยละ 51.54 และได้คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เท่ากับ 24.62 คิดเป็นร้อยละ 82.05 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 9.15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 30.51 และหลังการเข้าร่วมโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนกลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้มีผลงานรายงานการวิจัยในชั้นเรียนแบบเป็นทางการหรือวิจัย 5 บทคนละ 1 เล่ม

การประชุมทางวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 3

บทนำ โรงเรียนท่าสงครามวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 3 จัดการศึกษาในระดับช่วงชั้นที่ 3-4 เป็นโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง และจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อวันที่ 14-16 มิถุนายน พ.ศ. 2548 พบว่า ผู้เรียนขาดทักษะด้านการแสวงหาความรู้ ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในระดับพอใช้ ดังนั้นเพื่อเพิ่มความรู้ แนวทางแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียน ครูจะต้องมีความรู้ความสามารถ ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดการในชั้นเรียน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานต่างๆ ในโรงเรียน รวมถึงงานด้านการบริหารด้วย สิ่งหนึ่งที่ต้องเป็นสิ่งสำคัญที่ครูในโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้เกิดกับตัวผู้เรียน คือ การทำวิจัยในชั้นเรียน ทั้งนี้ครูโรงเรียนท่าสงครามวิทยา ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งผลให้ปัญหาที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดผลกระทบในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านตัวผู้เรียน ครูผู้สอนและการบริหาร ดังนั้นถ้าครูในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและได้รับการพัฒนาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนแล้วก็จะสามารถช่วยให้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไข

การพัฒนาครูจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับหน่วยงานเพราะทำให้บุคคลได้เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ปรับตัวให้ทันกับวิทยาการเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังช่วยให้ก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานทั้งยังทำให้หน่วยงานได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้นและลดความสิ้นเปลือง เมื่อได้รับการพัฒนาแล้วความสามารถและพฤติกรรมของบุคลากรจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่องค์การหรือหน่วยงานต้องการ ดังนั้นการพัฒนาครูจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาหน่วยงาน เพื่อให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ มีทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงาน และเพิ่มผลผลิตของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (คณิงนิจ กองผาพา. 2543 : 13)

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นทั้งหมด โรงเรียนท่าสงครามวิทยา จึงเห็นความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน มีความต้องการที่จะพัฒนาครูของโรงเรียนท่าสงครามวิทยา ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน และสามารถนำความรู้ด้านกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหา ความต้องการของการพัฒนา แนวทางการพัฒนา และติดตามและประเมินผลจากการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูโรงเรียนท่าสงครามวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนครเขต 3 โดยมีขอบเขตของการวิจัย คือ พื้นที่เป้าหมายในการวิจัย คือ โรงเรียนท่าสงครามวิทยา

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ ครูจำนวน 13 คน กระบวนการวิจัยได้กำหนดขอบเขตในการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูไว้ 3 แนวทาง คือ การฝึกอบรมวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนเพื่อให้เกิดความรู้ การพัฒนาตนเองระหว่างการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน การนิเทศภายในให้ความช่วยเหลือโดยผู้เชี่ยวชาญและตัวแทนของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ ผู้วิจัยได้ประชุมเพื่อชี้แจงโครงการพัฒนาศักยภาพครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยอธิบายให้เห็นถึงข้อดีของการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ และประโยชน์ที่จะได้รับในการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนในครั้งนี้ ผู้วิจัยสอบถามสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม

ขั้นที่ 2 การวางแผน (Plan) ผู้วิจัยนำผลจากการวิเคราะห์ สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาตนเองด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน มาให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยร่วมกันวิพากษ์ ซึ่งมีประเด็นสำคัญ คือ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาครูด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน และเพื่อวางระบบการนิเทศ ให้ความช่วยเหลือและติดตามผลระหว่างดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เครื่องมือในขั้นตอนนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ขั้นที่ 3 การดำเนินการพัฒนา (Action and Observe) ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ด้านอาคารสถานที่ในการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง วัสดุอุปกรณ์และให้มีความพร้อมเพื่อให้การทำงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ในขั้นนี้ได้ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ให้มาเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนและคอยนิเทศให้คำปรึกษา และได้ลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ เช่น 1) ดำเนินการประชุมเพื่อชี้แจงก่อนการลงมือดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน เกี่ยวกับการนิเทศให้คำปรึกษา การตรวจผลงานวิจัยในชั้นเรียนและผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มผู้ร่วมวิจัย 2) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยลงมือทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามหัวข้อที่ตนเองสนใจ ตามแผนปฏิบัติการและตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ 3) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยดำเนินการนิเทศให้ความช่วยเหลือแก่กลุ่มผู้ร่วมวิจัยตามแผนและตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยการกระตุ้นการทำงาน เสริมแรงเพื่อให้การปฏิบัติงานตามแผนประสบความสำเร็จตามระยะเวลาของการดำเนินการวิจัย พร้อมทั้งให้กำลังใจในการทำงาน ให้ข้อเสนอแนะในการทำงาน 4) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยนำผลงานที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยช่วยกันอ่านให้ข้อเสนอแนะ และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามแผนและระยะเวลาที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่รายงานการทำวิจัยในชั้นเรียนฉบับสมบูรณ์ต่อไป 5) ประชุมสัมมนาในกลุ่มผู้

ร่วมวิจัยโดยให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัยส่งผลงานวิจัยในชั้นเรียนฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งเสนอผลงานของตนเองและผลที่ได้รับจากการทำวิจัยในชั้นเรียน 6) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้เชี่ยวชาญร่วมกันสรุปผลการดำเนินการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน ร่วมกันประเมินผลการทำงาน และร่วมกันสะท้อนผลการทำงานหลังจากที่ดำเนินการเสร็จสิ้นลง โดยกลุ่มผู้วิจัยร่วมกันหาข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจุดแข็ง จุดอ่อน ที่เกิดขึ้น จากการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการที่จะนำไปปรับปรุงผลงาน เครื่องมือที่ใช้ในชั้นเรียนนี้ ได้แก่แบบสอบถามสรุปผลการดำเนินการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล (Reflect) กลุ่มผู้ร่วมวิจัยและผู้เชี่ยวชาญร่วมกันสรุปผลและประเมินผลการดำเนินการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน และร่วมกันสะท้อนผลการทำงานหลังจากที่ดำเนินการเสร็จสิ้นลง โดยกลุ่มผู้วิจัยร่วมกันหาข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้นจุดแข็ง จุดอ่อนที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการที่จะนำไปปรับปรุงผลงานตนเองต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนท่าสงครามวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า สภาพปัจจุบันในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัยในชั้นเรียน ตั้งแต่การกำหนดปัญหาการวิจัย การตั้งสมมติฐาน การออกแบบการวิจัย ตลอดจนการสร้างเครื่องมือหรือนวัตกรรม ถึงแม้ครูเคยผ่านการอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนมาแล้วและส่งงานวิจัยในชั้นเรียนมาตลอดภาคเรียนละ 1 เล่ม แต่ส่วนใหญ่เป็นรายงานการวิจัยชั้นเรียนหน้าเดียว และรายงานการวิจัยในชั้นเรียนดังกล่าวไม่ได้เผยแพร่อย่างกว้างขวาง ทำให้ครูขาดความเชื่อมั่น เพราะงานวิจัยในชั้นเรียนของครูยังขาดผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยในชั้นเรียนตรวจสอบ ปัญหาเหล่านี้ทำให้ครูคิดว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ยาก ต้องใช้เวลามาก แต่ครูยังมีความต้องการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อช่วยแก้ปัญหาในชั้นเรียน และต้องการเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียนแบบเป็นทางการ เพื่อต้องการให้ได้ความรู้มากขึ้นและเพื่อเป็นที่ยอมรับในแวดวงการศึกษาและนำไปเป็นแนวทางในการเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น

2. ผลการหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียน สรุปได้ว่า ผู้ร่วมวิจัยร้อยละ 100 มีความคาดหวังและมีความตั้งใจที่จะพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของตนเองอย่างจริงจัง และจากการสัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัยพบว่าร้อยละ 100 ต้องการให้โรงเรียน

จัดอบรมเชิงปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนขึ้น และมีระบบนิเทศติดตาม อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

3. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจตามกรอบเนื้อหาการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 13 คน ก่อนและหลังการอบรม ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัยที่ได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้นโดยคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบก่อนการอบรมเชิงปฏิบัติการเท่ากับ 15.46 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 51.54 และได้คะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เท่ากับ 24.62 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.05 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ย 9.15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 30.51

4. ผลการตรวจรายงานการทำวิจัยในชั้นเรียนของผู้ร่วมวิจัย พบว่า ร้อยละ 100 ส่งผลรายงานการทำวิจัยในชั้นเรียนครบ และร้อยละ 100 ทำรายงานการวิจัยในชั้นเรียนแบบเป็นทางการ ผลจากการตรวจผลงานของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผลงานของครูส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี

เอกสารอ้างอิง

- กมล สุธประเสริฐ. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เจ.เอ็น.ที., 2540.
- กิตติกร ปัญญาภิญโญผล. รายงานการวิจัยรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน : กรณีศึกษาระดับมัธยมศึกษา. เชียงใหม่ : ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541.
- คณินิจ กองผาพา. การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนเขตเทศบาลเมือง จังหวัดขอนแก่น. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, 2543.
- ครุวัชร์ ภิรมย์รักษ์. การวิจัยในชั้นเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 3. ชลบุรี. โรงพิมพ์งามช่าง, 2543.
- ณรงค์ คุ่มภัยเพื่อน. การพัฒนาครูด้านกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนบ้านดุดสาต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 2550.
- ประวิต เอราวรรณ์. การวิจัยปฏิบัติการ การเรียนรู้ของครูและการสร้างพลังร่วมในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้าวิชาการ, 2545
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. การวิจัยเพื่อการเรียนการสอน. ขอนแก่น : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2537.

ยงยุทธ เกษสาคร. **เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิ.
เจ.พรินติ้ง, 2546.

รัตนา ศรีทรัพย์. “ครู : นักวิจัยในชั้นเรียน (ตอนที่ 1)”. **ข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
ศึกษา**. 24(1), 22-23, 2547.

รัตนะ บัวสนธ์. **วิธีวิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา**. พิษณุโลก : ภาควิชาการศึกษา คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2541.

